

Lengwalo (dokumente) le le swanetše go balwa bjalo ka karolo ya Setatamente sa Kharikhulamo ya Bosetšhaba sa Dikreiti tša R - 9.

Setatamente se sa Kharikhulamo ya Bosetšhaba se akaretša:

1. Tebelelokakaretšo
2. Ditatamente tše seswai tša Diarea tša go Ithuta

GO MMADI

Ke ka lethabo le legolo ge Kgoro ya Thuto e tšweletša Setatamente se se Boeditšwego sa Kharikhulamo ya Bosetšhaba mo go Dikreiti tša R - 9 (Dikolong) ka dipolelo ka moka tše 11 tša semmušo tša Afrika-Borwa.

Tshepetšo ya tlhalošo le tlhathollo ke ye bothata, ebile e tshotshoma ka ditlhohlo. Go batho bao ba bego ba hlaloša le go hlatholla mangwalo (didokumente) ao, go bile nyakego ya go beakanya mareo le go rulaganya ditemana tša kharikhulamo ka tshwanelo. Mangwalo ao a lekotšwe ke ditsebi tša ditsinkelo ka tsela ya dinyakišišo.

Kgoro ya Thuto e bona mangwalo ao bjalo ka mathomomayo a tshepetšo, ka nepo ya go tšwetša pele le go hlabolla dipolelo tša gaborena. Re amogela, re bile re hlohleletša batho ka lefapheng le, go diriša mangwalo a bjalo ka motheo wa kgatelopele ya moomela.

**Setatamente se se
Boeditšwego
sa Kharikhulamo ya
Bosetšhaba
sa Dikreiti tša R-9
(Dikolo)**

DEPARTMENT OF EDUCATION

(Kgoro ya Thuto)

E gatišitšwe ke Kgoro ya Thuto
Sol Plaatje House
123 Schoeman Street
Tshwane

Private Bag X895
Tshwane

Mogala: +27 (12) 312 5911
Fax: +27 (12) 321 6770

Website: <http://education.pwv.gov.za>

Tokelo ya go ngwalolla © Kgoro ya Thuto ya Afrika-Borwa

Dikhopi tša kgatišo ye di ka hwetšagala Lefapheng la Bolaodi:
Kgokagano ya Mereo ya Bosetšhaba le ya Profense, Kgoro ya Thuto,
Tshwane.

Mogala: (012) 312 5410

ISBN 1-919917-30-6

Gazette No.: 23406, Vol 443, May 2002

Matsenyagae	1
Ketapele	2
Botšo	4
Molaotheo, Dikokwane tše Bohloklwa tša Bophelo, Kagosetšhaba le Kharikhulamo	7
Mohuta wa Moithuti yo go ukangwago ka ga gagwe	9
Mohuta wa Morutiši yo go ukangwago ka ga gagwe	10
Sebopego sa Kharikhulamo ye e Boeleditšwego ya Bosetšhaba Dikreiting tša R - 9 (Dikolong)	11
Dikokwane tša Setatamente se se Boeleditšwego sa Kharikhulamo ya Bosetšhaba	12
Tokelo ya Setšhaba, Tikologo ya mmapaale, Ditokelo tša Botho le go hloka Kgethollo	12
Thuto ya go thewa godimo ga ditetelo	13
Mabokgoni a Maemo a Godimo le Tsebo go Bohle	14
Kwešišego le Phihlelelo	15
Kgatelopele le Togagano	15
Sebopego le Dikgopolo tša go Dirišwa mo go Ditatamente tša Area ya go Ithuta	16
Tetelo ya Go ithuta ke eng?	17
Maemo a Kelo ke eng?	17
Maemo a Kelo a fapana bjang le Tetelo ya go Ithuta?	17
Mananeo a go ithuta	18
Mananeo a Go ithuta go ya ka Sehlopha	18
Ditlhahlo tša Mananeo a Go ithuta	19
Kabo ya Dinako	20

Kelo	22
Setifikeiti sa Thutokakaretšo le Tlhahlo	22
Diarea tša Go ithuta: Ditlhalošo le Ditetelo	23
Dipolelo	23
Tlhalošo	23
Ditetelo	24
Mmetse	24
Tlhalošo	24
Ditetelo	25
Seanse ya Tlhago	25
Tlhalošo	25
Ditetelo	26
Saense ya Leago	27
Tlhalošo	27
Ditetelo	27
Bokgabo le Setšo	28
Tlhalošo	28
Ditetelo	29
Mabokgoni a Bophelo	29
Tlhalošo	29
Ditetelo	30
Disaense tša Ekonomi le Taolo	31
Tlhalošo	31
Ditetelo	31
Theknolotši	32
Tlhalošo	32
Ditetelo	32

Tlhabollo ya kharikhulamo ya bosetšhaba ke tlhohlo ye kgolo setšhabeng sefe kapa sefe. Tshepedišo ya rena ya thuto le kharikhulamo ya yona ka bophara di tšweletša ponego yeo e lebanego le ka fao re bonago sebopego se sefsa sa setšhaba baneng le go baithuti ba rena. Kharikhulamo e emela dinyakwa le dikakanyo tša rena tšeo di bopago kgwekgwe ya 'thuto ye kaone' ka tsela ya go hlaola tšeo di swanetšego go ba gona ka gare ga yona.

Kharikhulamo ye e ngwadilwe ke Maafrika-Borwa a Afrika-Borwa ao a kwešišago dikokwane le ditlwaelo tša demokrasi. Kharikhulamo ye e tšweletša ponego ya barutiši le baithuti ba go ba le tsebo ya go naba, gape ba go angwa ke merero ya tikologo, bao gape ba bilego ba kgona go iphetolela le go itshenkela ditlhohlo tše di sa tlogo ba kgahlanong le merero ya Afrika-Borwa le mo ngwagakgolong wa bomasomepeditee.

Gape re swanetše go kwešiša gabotse seo kharikhulamo e ka se fihlelelago le seo e ka se kgonego go se fihlelela. Go hloka tekatekano, go akaretšwa le bodiidi, e sa le ditlhohlo tše kgolo tše di lebanego le boitemogelo bja malapa le bana ba ona mererong ya thuto. Kharikhulamo e tla hlathollwa ka ditsela tše di fapafapanego gomme ya be ya phurollwa go ya ka dikano tša go fapafapana. Re tla dira ra be ra phethagatša dikaonafatšo mo kharikhulamong go ya ka fao re ka kgonago ka gona. Gape re tla leka ka mešogofela go kgonagatša ponego ya yona ka mokgwa wa go hlokomela merero ka moka ya go bopa seriti sa go ruta le go ithuta.

Taba yeo e nyaka boikgafo le go kgatha tema ga maleba go bohle bao e lego bona badiredi ba mmapaale ba thuto. Re tsoma tirišano ya mmakgonthe ya Mmušo, batswadi, barutiši, baithuti le setšhaba ka bophara. Ke holofela gore Setatamente se se Boeleditšwego sa Kharikhulamo ya Bosetšhaba se tla kgokgoetša dikgopolo tše botse tša go tsošološa moya wa tirišano.

PROFESSOR KADER ASMAL, SETHO SA PALAMENTE,
TONA YA THUTO

Mo kopanong ye e ikgethago ya la 12 Setemere 1997, Dihlogo tša Dikomiti tša Dikgoro tša Thuto di šišintše gore *Setatamente sa Mathomo se se Boeeditšwego sa Kharikhulamo ya Bosetšhaba sa (Dikreiti tša R - 9)* se amogelwe ke Lekgotla la Ditona. Taba yeo e ile ya gomišetšwa go, ya be ya amogelwa ke Khantshele ya Ditona mo kopanong ya la 29 Setemere 1997 e le morero wa mangwalo (didokumente) a mararo a go farologana a go bitšwa Sehlopha sa Tlase, Sehlopha sa Gare le Sehlopha sa Godimo.

Mo kopanong ya June 2000, Khantshele ya Ditona tša Thuto e dumetše gore *Setatamente sa Mathomo sa Kharikhulamo ya Bosetšhaba sa (Dikreiti tša R - 9)* se swanetše go boeletšwa gore se sepelelane le ditšhišinyo tša Pego ya Komitinyakišišo (31 Mei 2000) go rulaganya le go maatlafatša Kharikhulamo ya 2005.

Komiti ya Projeke ya Ditona ya go rulaganya le go maatlafatša Kharikhulamo ya 2005 e ile ya theelwa mošomo woo. Tshepetšo ya poeletšo e thomile ka Janaware 2001 ka bahlabolli ba kharikhulamo ba go tšwa mererong ya thuto ba go ka ba 150. Ka la 30 Julae 2001 *Setatamente sa Mathomo se se Boeeditšwego sa Kharikhulamo ya Bosetšhaba* se ile sa hlagišwa pele ga setšhaba ka maikemišetšo a go phurolla mafahla mo lebakeng la go kaaka dikgwedi tše tharo. Ka kgwedi ya Nofemere, go ile gwa swarwa dikopanophatlatšša tša setšhaba tša go ntšha maikutlo ka ga kharikhulamo ye. Bjalo ka ge go amogetšwe le go tsinkelwa ditshwaotshwao tša setšhaba, dihlopha tša go swaragana le kago ya kharikhulamo tša Komiti ya Projeke ya Ditona di ile tša bothana ka kgwedi ya Desemere 2001 ka morero wa go logaganya diphetogo tše di šišintšwego le gore di phethagatšwe. *Setatamente se se boeeditšwego sa Kharikhulamo ya Bosetšhaba* ke seenywa (ditlamorage) sa tshepetšo yeo.

Lengwalo le, go akaretšwa le Ditatamente tše seswai tša Area ya Go ithuta, di gatišitšwe e le Koketšo ya go bopa motheo wa *Setatamente se se Boeeditšwego sa Kharikhulamo ya Bosetšhaba Dikreting tša R - 9 (Dikolong)*. *Setatamente se se Boeeditšwego sa Kharikhulamo ya Bosetšhaba* sa Dikreiti tša R - 9 sa go amogelwa ka 1997 ke ge se thoma go tsenywa lenaneong.

Morero (maikemišetšo) wa Kelo wa bjale wa 23 Desemere 1998 (Government Gazette 19640) le Morero wa Polelo Thutong wa 14 Julae 1997 (Government Gazette No 17997) e swanetše go balwa ka go nyalanya *Setatamente se se Boeeditšwego sa Kharikhulamo ya Bosetšhaba*. Gape Morero wa Kelo le wona o swanetšo go balwa mmogo le karolo ya *Setatamente se sengwe le se sengwe* sa area ya go ithuta. Go tlogela ka 2008 morero wa bjale wa go amana le merero ya setifikeiti o tla thoma go dirišwa. Ka morago ga fao Setifikeiti sa Thutokakaretšo

le Tlhahlo sa go nyalana le Setatamente se se *Boeeditšwego sa Kharikhulamo ya Bosetšhaba* se tla ba molao. Thutokakaretšo ya kgapeletšo ka dikolong le Tlhahlo, tšeo e lego wona morero wa thuto ya dikolo wa go thewa godimo ga ditetelo tša go ithuta di fihlelelwa ka maemo a kelo a Kreiti ya 9.

Go fihlela ka 2008, go tla no ba go rena morero wa bjale wa go amana le kabo ya ditifikeiti. Morago ga fao Lekgotlakabo la Ditifikeiti la Thutokakaretšo le Tlhahlo la go sepelelana le morero wa *Setatamente se se Boeeditšwego sa Kharikhulamo ya Bosetšhaba* e tla ba molao.

Lekgotlakabo la Ditifikeiti tša Thutokakaretšo le Tlhahlo la thutokgapeletšwa ka dikolong ke lona moko wa tshepetšo ya dithuto tša ka dikolong fao go letetšwego gore ditetelo tša go ithuta di tlo fihlelelwa go ya ka tirišo ya maemo a kelo a Kreiti ya 9.

MOLAODIPHAREPHARE
THAMI MSELEKU

Afrika-Borwa ya pušo ya demokrasi e hweditše kabelo ya lenaneo la thuto le le arogantšwego ka dikarolo tše ntši tša go se lekane ka maemo. Ka tlase ga mmušo wa kgethollo, Afrika-Borwa e be e na le dikgoro tše 19 tša go fapana tša thuto, tšeo di fapantšwego go ya ka mmala, tikologo/mafelo le aedeolotši/tumelo. Lenaneo le la thuto le be le lokišetša bana ka mekgwa le merafe ya go fapafapana, go humana maemo ao ba bego ba letelwa go ka a fihlelela mererong ya leago le ya bophelo, ekonomi le dipolitiki ka fase ga mmušo wa kgethollo. Mo kgorong ye nngwe le ye nngwe ya thuto, mananeothuto a be a kgatha tema ye bohlokwa go tiišetša go hloka tekatekano. Baithuti ba be ba gapeletšwa ka mekgwa yohle go ithuta dilo tša go fapana go ya ka tetelo ya tema yeo ba bego ba swanetše go e kgatha mo setšhabeng ka bophara.

Phetogo ya kharikhulamo ka morago ga go phušulwa ga mmušo wa kgethollo e lemogilwe ka moragwanyana ga dikgetho tša 1994, ge Foramo ya Thuto le Tlhahlo ya Bosetšhaba (NETF) e thoma ka lenaneo le lefsa la go hlama thuto (le go beakanya lefsa dithuto). Maikemišetšo a lenaneo le e be e le go ala motheo wa go hlama lenaneothuto le tee go batho ka moka. Godimo ga go beakanya lefsa le go tiišetša lenaneothuto, bahlabolli ba kharikhulamo ba Foramo ya Thuto le Tlhahlo ya Bosetšhaba ba bile le mošomo wa go hlokola semorafe gammogo le polelo ya kgethollo mo go lenaneothuto la bjale. E bile la mathomo ka Kharikhulamo ye ge diphetho di tšewa ke batho ka moka gape le ka mokgwa wa kemedi. Fela maikemišetšo a Foramo ya Thuto le Tlhahlo ya Bosetšhaba (NETF) ga se ya ka ya ba go hlokomela merero ya tshepetšo ya go hlabolla kharikhulamo.

Lengwalo (dokumente) la *go Ithuta Bophelong bja motho ka moka ka Lenaneo la Kharikhulamo ya Bosetšhaba* (1996) e bile setatamente sa mathomo se bohlokwa sa kharikhulamo ya Afrika-Borwa ya demokrasi. Lengwalo leo le theilwe godimo ga tlhahlo ka ditheo tšeo di bopago Pegosemmušo ya Thuto le Tlhahlo (1995), le Molao wa bo58 (1995) wa Dithuto wa Afrika-Borwa gammogo le Molao wa Bosetšhaba wa Maikemišetšo/Morero (wa bo27 wa 1996) wa Afrika-Borwa. Go ya ka Pegosemmušo go be go gatelelwa tlhokego ya diphetogo tše kgolo mo go thuto le tlhahlo, tšeo di swanetšego go fetola le go bušetša maemo a go ruta le go ithuta sekeng mono Afrika-Borwa. Gape e gateletše phedišo ya mokgwa wola wa kgale wa go ruta ka go lebelela morero le nepo ya thuto ya go thewa godimo ga Ditetelo wa:

Go ba naga ya tšwelopele, yeo e logagantšwego ka therešo, ya demokrasi le maemo a godimo a boditšhabatšhaba, ya badudi ba go tseba go ngwala le go bala, ba go kgona go hlama le go tsinkela, ba ba phelago bophelo bja tšwelopele bjo bo kgotsofatšago mo nageng ya go hloka dithulano, kgethollo le lehufa.

Molao wa Bosetšhaba wa Maikemišetšo/Morero (wa bo27 wa 1996) o beakanyeditše tlhabollo ya didirišwa tše di latelago tša moakanyetšo wa kharikhulamo go thekga mokgwa wa go ruta woo o theilwego godimo ga ditetelo:

- ▶ Ditetelo tša tsenelelo (tšeo ka morago di tlogo tsebja ka la ditetelotsenelelo le ditetelotlhabollo, di bopilwe la mathomo ke Molao wa Lekgotla la Dithuto wa Afrika-Borwa wa 1995)
- ▶ Ditetelo tša go ikgetha/ditetelotebanywa
- ▶ Dipegokakaretšo
- ▶ Maemo a a nyakegago
- ▶ Dišupo tša phethagatšo
- ▶ Nakotebanyathuto le nako ye e fetogago (ya go ikgethela go šoma)
- ▶ Kelo ye e tšwelago pele ya go ngwala le go bega

Moakanyetšo wa ditlabakelotlaleletšo tša kharikhulamo o hlamilwe go ya ka mengwaga, go akaretšwa le:

- ▶ Dipeakanyathuto
- ▶ Dipeakanyalenaneo
- ▶ Magato a phethagatšo ao a letetšwego
- ▶ Mananeo a go ithuta

Ka kgwedi ya Oktoboro 1997, Setatamente sa Kharikhulamo ya Bosetšhaba sa Dikreiti tša R-9 se gatišitšwe go ya ka tsebišo ya mmušo ya 1445. Morero/maikemišetšo wa kelo ya Thutokakaretšo le Tlhahlo gammogo le kgato ya Dikreiti tša R-9 gape le wa Thutotheo le Tlhahlo ya Batho ba Bagolo o phethagaditšwe ka Desemere 1998 (Molawana,19640). Kharikhulamo ya 2005 e thomilwe dikolong ka 1998 gomme phethagatšo ya yona e sekasekilwe ke Komiti ya Tona ka 2000. Pegokakaretšo ya tshekaseko ye e tšweletša sebopego le moakanyetšo wa kharikhulamo, tlwaetšo ya barutiši, tlhahlo le tšwetšopele, ditlabakelo tša thekgo ya go ithuta, thekgo ya barutiši ba profense mo dikolong le go hlokomela gape le nakopeakanyo ya phethagatšo. Komititshekaseko ya Tona e hlagišitše pego ka la 31 Mei 2000.

Komiti ya Tshekaseko e šišintše gore maatlafatšo ya kharikhulamo e magetleng a go lokologanywa ga diponagalo tša moakanyetšo wa yona ka tshwanelo, gape le go nolofatša polelo ya yona ka go tšweletša Setatamente se se Boeleditšwego sa Kharikhulamo ya Bosetšhaba. Go feta fao, Komiti e digetše gore Setatamente se se Boeleditšwego sa Kharikhulamo ya Bosetšhaba se swanetše go fokotša diphapantšho tša kharikhulamo go tšwa go tše seswai go ya go tše tharo: ditetelo tše bohlokwa le tša tšwetšopele, ditetelo tša go ithuta le maemo a kelo. Gape e swanetše go kwantšha kharikhulamo le kelo. Go tlaleletša fao e digetše gape gore phethagatšo e swanetše go tiišwa ka go kaonafatša tlwaetšo ya barutiši gammogo le ditlabakelothekgo tša go ithuta, go akaretšwa le thekgo ya go tšwa go profense. Komiti e digetše gape gore nako ya go phethagatša modiro e nolofatšwe.

Ka June 2000, Khantsele ya Ditona tša Thuto e amogetše tigelo ya Kharikhulamo ya Komititshekaseko. Ka Julae 2000 Kapinete e tšere sephetho sa go re:

Tlhabollo ya Setatamente sa Kharikhulamo ya Bosetšhaba, yeo e swanetšego go tšweletšwa ka polelo ye bonolo ya go kwešišega go hlagiša dinyakwa tša kharikhulamo mo magatong le mo dihlopheng tše di fapafapanego, e swanetše go phethagatšwa ntle le tikatiko. Setatamente sa mohuta wo se swanetše go nepiša dipelaelo mabapi le morwalo wo boima wa kharikhulamo, ebile se swanetše go fa tlhalošo ye e kwagalago mabapi le mohuta wa moithuti, go ya ka tsebo, mabokgoni, dikokwane tše bohlokwa tša bophelo, le maikutlo - tšeo di letetšwego mafelelong a kgato ya GET.

Poeletšo ya Kharikhulamo ya 2005 e tšweleditše Setatamentekakanywa se se Boeleditšwego sa Kharikhulamo ya Bosetšhaba go Dikreiti tša R-9 (Dikolong). Setatamentekakanywa se se Boeleditšwego sa Kharikhulamo ya Bosetšhaba go Dikreiti tša R-9 (Dikolong) se rometšwe setšhaba ka la 30 Julae 2001 go phurolla mafahla sona mabapi le diteng tša sona. Ka morago ga go hwetša ditshwaotshwao go tšwa setšhabeng mo gare ga mengwaga ya 2001 le 2002, setatamente sa kharikhulamo se ile sa boeletšwa ka go tsinkela ka leihlo le bogale maele ao. Ka tsela yeo Setatamente se se Boeleditšwego sa Kharikhulamo ya Bosetšhaba ga se kharikhulamo ye mpsha, eupša ke kharikhulamo ya go rulaganywa le go maatlafatšwa ya go bitšwa Kharikhulamo ya 2005. E swaraganya dikokwane, maikemišetšo ebile e bofoganya lehuto la Kharikhulamo ya 2005 gore e be kgopana e tee ya go kgwahla; gape e tiiša kemo ya thuto ya go thewa godimo ga ditetelo.

Ge dipoeletšo tša kharikhulamo di dutše di kgatlampana, thuto yona e tla be e gatela pele dikolong go tloga go Dikreiti tša R-9 go ya ka morero wa peleng. Ge Setatamente se se Boeeditšwego sa Kharikhulamo ya Bosetšhaba mo go Dikreiti tša R-9 (Dikolong) se eba morero (molao), se tla tšea legato la Setatamente sa Kharikhulamo ya Bosetšhaba sa go amogelwa ka 1997. Go tsebišwa ga Setatamente se se Boeeditšwego sa Kharikhulamo ya Bosetšhaba go Dikreiti tša R-9 (Dikolong) mo go Sehlopha sa Gare se rulaganyeditšwe go thoma ka 2004.

Lengwalo/dokumente le ke matsenyagae ebile le tšweletša merero ye e amanago le Ditatamente tše seswai tša area ya go ithuta tša go bopa mareo a motheo a Setatamente se se Boeeditšwego sa Kharikhulamo ya Bosetšhaba Dikreiting tša R-9 (Dikolong) mo go kgato ya Thutokakaretšo le Tlhahlo.

Molaotheo, Dikokwane tše Bohlokwa tša Bophelo, Kagosetšhaba le Kharikhulamo

Molaotheo, Dikokwane tše Bohlokwa tša Bophelo, Kagosetšhaba le Kharikhulamo

Molaotheo wa Afrika-Borwa wa 1996, (Molao wa 108 wa 1996) o fa motheo wa kagolefsa le tlahollo ya kharikhulamo mo Afrika-Borwa ya sebjalebja. Matseno a Molaotheo a hlaloša gore maikemišetšo a ona ke go:

- ▶ Fediša le go fodiša kgethologanyo ya go feta le go bopa setšhaba seo se theilwego godimo ga dikokwane tše bohlokwa tša bophelo malebana le demokrasi, toka ya setšhaba le motheo wa ditokelo tša batho.
- ▶ Kaonafatša maphelo a batho ka moka le go phurolla seatla sa maamušo a motho yo mongwe le yo mongwe.
- ▶ Ala metheo ya setšhaba sa demokrasi se se lokologilego, fao e lego gore mmušo o theilwe godimo ga dikgetho ka batho, ebile modudi yo mongwe le yo mongwe o šireleditšwe ke molao.
- ▶ Aga Afrika-Borwa ye e kopantšwego ya demokrasi, yeo e tlogo kgona go tšea maemo a yona bjalo ka naga ye e ikemetšego mo go dinaga tša mafase.

Lengwalo la go bitšwa *The Manifesto on Values, Education and Democracy* (Kgoro ya Thuto, 2001) le šupa dikokwanetheo tše bohlokwa tša bophelo tše lesome tša Molaokakanywa. Tšona ke:

- ▶ Demokrasi
- ▶ Toka ya tša leago le tekatekano
- ▶ Go se be le kgethollo ya semorafe le go se be le kgethollo go ya ka bong
- ▶ Botho (Seriti)
- ▶ Setšhaba se se lokologilego
- ▶ Boikarabelo
- ▶ Tlhompho
- ▶ Molao/Phethagatšo ya molao
- ▶ Poelano

Go tšwela pele, tlhalašaboemo e šupa mekgwa ye 16 ya go tlwaetša bafsa ba Afrika-Borwa bohlokwa bja Molaotheo. Maikemišetšo ao a tšwelela gabotse ka go Setatamente se se Boeleditšwego sa Kharikhulamo ya Bosetšhaba ka go akaretša:

- ▶ Tsošološo ya moya wa kgokagano le go kgatha tema ka sekolong.
- ▶ Go ba mohlala: go tšwetša pele boikgafo le bokgoni magareng ga bahlahli.
- ▶ Go kgonthiša gore modudi yo mongwe le yo mongwe wa Afrika-Borwa o kgona go bala, go ngwala, go bala ka dinomoro le go nagana.
- ▶ Go lemoša baithuti ka ga setšo sa ditokelo tša botho.
- ▶ Go tšweletša Bokgabo le Setšo go ba karolo ya kharikhulamo.
- ▶ Go bušetša histori maamong a yona ka mo go kharikhulamo.
- ▶ Go ruta ditšo le ditumelo tša go fapafapana go akaretšwa le ditebelelo tše dingwe mo bophelong tše di bopago tlemaganyo magareng ga badudi ba Afrika-Borwa.
- ▶ Go hlohleletša kgonagalo ya polelontši.
- ▶ Go dira gore dipapadi di age le go bopa merero ya leago le go godiša kagosetšhaba dikolong.
- ▶ Go kgonthiša gore ga go kgethollo thutong.
- ▶ Go hlohleletša le go godiša go se be gona ga kgethollo ya semorafe dikolong.
- ▶ Go lokolla maamušo/mabokgoni a banenyana gammogo le bašemane.
- ▶ Go šogašogana le merero ya HIV/ AIDS le go tutuetša boikarabelo mabapi le tša thobalano le leago.

- ▶ Go dira gore tikologo ya sekolo e be ye e bolokegilego gore go ruta le go ithuta go kgonagale, gape le gore molao o tle o phethagale ka tshwanelo.
- ▶ Go tšwetša pele maitshwaro le tikologo.
- ▶ Go godiša go rata naga ya geno go gofsa, goba go kgonthiša boagi bjo bo swanago/lekanago.

Molaotheo o hlagiša dikokwane tše bohlokwa tša bophelo tša leago setšhabeng le ditetelo tše bohlokwa, ditokelo le boikarabelo go baagi ba Afrika-Borwa ya demokrasi. Molaokakanywa wa Ditokelo o bea go lekana, seemo sa botho, bophelo, tokologo le tšhireletšo ya batho maamong a godimodimo. Tše ka moka, le ditokelo tše dingwe tša tokologo ya bodumedi le ditumelo, tlhagišo le kwano, di hlopšha mmogo le ditokelo tša leago le boiphedišo. Motho yo mongwe le yo mongwe o na le tokelo ya go lokologa le go efoga bodiid, go hloka madulo, maphelo a a fokolago le tlala.

Setatamente se se Boeleditšwego sa Kharikhulamo ya Bosetšhaba se nyaka go gokaretša dikokwane tše bohlokwa tša bophelo ka moka, go bopa tsebo le mabokgoni ao a lebeletšwego go tšwetšwa pele. Magareng ga tše dingwe se hlohleletša baithuti ka moka gore ba be le temogo le kwešišo ya ditšo, ditumelo le ditebelelo tša maemo a godimo tša go tšweletša kopano magareng ga merafe ya Afrika-Borwa.

Mohuta wa Moithuti yo go ukangwago ka ga gagwe

Mohuta wa Moithuti yo go ukangwago ka ga gagwe

Tlhohlo ya Setatamente se se Boeleditšwego sa Kharikhulamo ya Bosetšhaba ke gore maikemišetšo le dikokwane tše bohlokwa tša bophelo tša malebana le leago le toka, tekatekano mešomong le demokrasi ka moka, di ka logagana go putlaganya kharikhulamo. Tšwetšopele ya dikokwane tše bohlokwa tša bophelo, e sego fela tlhabollo ya bomotho, eupša le kgonthišo ya gore boitšhupo bja bosetšhaba sa Afrika-Borwa bo agilwe godimo ga dikokwane tše bohlokwa tša bophelo, e fapana le yeo e bego e le leswika la motheo la thuto ya kgethollo. Mohuta wa moithuti yo a akanywago ke yo a tlogo hlohleletšwa le go nošetšwa ka dikokwane tšeo gomme a di diragatše kgodišong ya setšhaba yeo e theilwego

godimo ga tlhomphe ya demokrasi, tekano, tlhomphe ya bomotho, bophelo le toka ya tša leago.

Maikemišetšo a kharikhulamo ke go tšwetša pele bokgoni bjo bo feleletšego bja moithuti yo mongwe le yo mongwe. E nyaka go hlama moithuti yo a tlogo rutwa bophelo bja gagwe ka moka, yo a nago le boitshepo le boikemelo a kgonago go bala le go ngwala, go bala dinomoro, ebile a nago le mabokgoni a mantši, gape a nago le kwelobohloko, le tlhomphe go tikologo le bokgoni bja go kgatha tema ka tsinkelo mo mererong ya setšhaba.

Mohuta wa Morutiši yo go ukangwago ka ga gagwe

Mohuta wa morutiši yo a ukangwago ka ga gagwe

Barutiši le ditsebi tša thuto, magatong ka moka, ba bohlokwahlokwa mo phethagatšong ya thuto mo Afrika-Borwa. Barutiši ba na le seabe se bohlokwa sa go ikgetha. Setatamente sa Kharikhulamo ya Bosetšhaba se šišinya gore barutiši ba maleba, ba go ba le dithuto tša mmakgonthe, ba lerato thutong, bao ba kgonago go phethagatša merero ya go fapafapana ya thuto, ba hlalošwe ke Morero wa Dinyakwa le Maemo a Kelo tša Barutiši wa 2000 (Government Gazette No 20844). Barutiši ba bonwa e le bommaditsela ba go ithuta, ba go hlatholla le ba go beakanya/rulaganya Mananeo a go Ithuta ebile gape e le ditlabakelo, baetapele, balaodi, dirutegi, boramatlotlo, banyakišiši le baithuti ba mmapaale ba go ya go ile, ditho tša setšhaba, badudi le baruti, baedi/balekanyetši le ditsebi tša diarea/dihlopha tša go ithuta.

Sebopego sa Kharikhulamo ye e Boeleditšwego ya Bosetšhaba Dikreting tša R-9 (Dikolong)

Sebopego sa Kharikhulamo ye e Boeleditšwego ya Bosetšhaba Dikreiti tša R-9 (Dikolong)

Setatamente se se Boeleditšwego sa Kharikhulamo ya Bosetšhaba se hlamilwe ka mokgwa wa go akaretšwa ka gare ga ditatamente tša area ya go ithuta.

Go na le diarea tša go ithuta tše seswai ka go Setatamente sa Kharikhulamo ya Bosetšhaba. Area ya go ithuta ke lehlakore la tsebo, mabokgoni le dikokwane tše bohlokwa tša bophelo tše di nago le dikarolo tša go ikgetha gammogo le dikamano le mahlakore a mangwe a tsebo ya go lebana le diarea tša go ithuta. Ka mo go Setatamente se se Boeleditšwego sa Kharikhulamo ya Bosetšhaba, diarea tša go ithuta ke:

- ▶ Dipolelo
- ▶ Mmetse
- ▶ Disaense tša Tlhago
- ▶ Theknolotši
- ▶ Disaense tša Leago
- ▶ Bokgabo le Setšo
- ▶ Mabokgoni a Bophelo
- ▶ Disaense tša Ekonomi le Taolo

Kamano magareng ga ditokelo tša botho, tikologo ye e hlwekilego le toka ya leago e ahlwaahlwa ka go Setatamente se sengwe le se sengwe sa area ya go ithuta.

Ditatamente tša area ya go ithuta di nea tlhahlo ya dinyakwa le ditetelo go tloga go Kreiti ya R go fihla go Kreiti ya 9 mo dikolong tše di welago Sehlopheng sa Thutokakaretšo le Tlhahlo.

Dikokwane tša Setatamente se se Boeleditšwego sa Kharikhulamo ya Bosetšhaba

Dikokwane tša Setatamente se se Boeleditšwego sa Kharikhulamo ya Bosetšhaba

Setatamente se se Boeleditšwego sa Kharikhulamo ya Bosetšhaba sa dikolo (Dikreiti tša R-9) se theilwe godimo ga pono le dikokwane tše bohlokwa tša bophelo tša go hlalošwa ke Molaotheo le Kharikhulamo ya 2005. Metheo yeo e akaretša:

Tokelo ya Setšhaba, Tikologo ya mmapaale, Ditokelo tša Botho le go hloka Kgethollo

Tokelo ya Setšhaba, Tikologo ya mmapaale, Ditokelo tša Botho le go hloka Kgethollo

Kharikhulamo e ka kgatha tema ye bohlokwa go lemoša batho ka kamano gare ga ditokelo tša botho, tikologo ya maphelo a a hlwekilego, toka ya bosetšhaba le kaparetšo. Mafaseng a mangwe, se se phethwa ka dithuto tša go swana le tša merero ya metse. Setatamente se se Boeleditšwego sa Kharikhulamo ya Bosetšhaba se lekile go tiišetša gore ditatamente tša diarea tša go ithuta ka moka di laetša metheo le ditiragatšo tša toka ya leago, tlhompho ya tikologo le ditokelo tša botho bjalo ka ge di tšwelela ka go Molaotheo. Gagolo, kharikhulamo e leka go laetša kwelobohloko go ditaba tša bodiidi, go se lekane, semorafe, bong, bogolo, bogole, le merero ya go hlohla maikutlo ya go swana le HIV/AIDS.

Setatamente se se Boeleditšwego sa Kharikhulamo ya Bosetšhaba se amogela mokgwa wa go aparetša ka go bontšha bonnyane dinyakwa tše bohlokwa go baithuti ka moka. Dinyakwa tša go ikgetha tša thuto, maikutlo gammogo le dinyakwa tša botho, di tla hlokomelwa go ya ka tlhako le tlabollo ya mananeo a maleba a go ithuta.

Thuto ya go thewa godimo ga ditetelo

Thuto ya go thewa godimo ga ditetelo

Thuto ye e theilwego godimo ga ditetelo e bona tshepetšo ya go ithuta e le sebetša se bohlokwa bjalo ka diteng. Bobedi tshepetšo le diteng tša thuto di gatelelwa ka go hlaloša ditetelo tšeo di swanetšego go fihlelelwa mafelelong a tshepetšo. Mo go Setatamente se se Boeleditšwego sa Kharikhulamo ya Bosetšhaba, ditetelo tša go ithuta le maemo a kelo di hlamilwe go tšwa go ditetelo tše bohlokwa le ditetelo tša tšwetšopele.

Ditetelo tše bohlokwa le tša tšwetšopele ke lenaneo la ditetelo tšeo di tsopotšwego go tšwa go Molaotheo gomme gape di ngwadilwe ka go Molao wa Dithuto wa Afrika-Borwa (1995). Di hlaloša mohuta wa modudi yo peakanyo ya thuto le tlhahlo e lebanego le go mo aga. Ditetelo tše bohlokwa di ukama gore baithuti ba tla kgona go:

- ▶ Hlaola le go rarolla mathata le go tšea sephetho ka go nagana le go hlama ka tsinkelo.
- ▶ Šoma ka mokgwa wo o kgontšhago le maloko a mangwe a sehlopha, mokgatlo le setšhaba.
- ▶ Beakanya le go laola ditiro tša bona ka boikarabelo.
- ▶ Kgoboketša, go hlopholla, go rulaganya le go sekaseka tshedimošo ka tsinkelo.
- ▶ Kgokagana ka mokgwa wo bonolo ka go diriša dibogelwa, dišupo le/goba mabokgoni a polelo mekgweng ya go fapana.
- ▶ Diriša saense le theknolotši ka mokgwa wa maleba le tsinkelo ba laetša boikarabelo go tikologo le go maphelo.
- ▶ Laetša kwešišo ya gore lefase ke sehloga/sete sa dipeakanyo tše di nyalelanago ka go lemoga gore maemo a go rarolla mathata ga a hwetše moithuti a ikemetše ka boyena.

Ditetelo tša tšwetšopele di ukama baithuti bao ka go ba hlohleletša go:

- ▶ Nagana le go utolla mekgwa ye e fapanego ya go ithuta ka tshwanelo.
- ▶ Kgatha tema bjalo ka badudi ba maikarabelo mo ditšhabeng tša magaeng, bosetšhaba le lefase ka bophara.
- ▶ Ba le kwelobohloko go merero ya setšo le bokgabo go putlaganya maemo a a fapanego a tša leago.

- ▶ Utolla dibaka tša thuto le boiphedišo.
- ▶ Hlabolla dibaka tša botsebakgwebo.

Setatamente se se Boeeditšwego sa Kharikhulamo ya Bosetšhaba se leka go gokaretša le go rwala pono ya demokrasi ya setšhaba le badudi bao ba tla inolwago mo peakanyong ya tša dikolo tša rena.

Go ya ka ditatamente tša area ya go ithuta, Setatamente se se Boeeditšwego sa Kharikhulamo ya Bosetšhaba se šupa maikemišetšo, ditetelo le ditlamorago gore di phethagatšwe ka ditetelo tša go ithuta tšeo di nyalelanego ka botšona ge go bapetšwa maemo a kelo. Ditetelo tša go ithuta tša area ye nngwe le ye nngwe ya go ithuta di tla tšweletšwa ka morago, ka go Tebelelokakaretšo ye. Maemo a kelo a hwetšwa ka gare ga ditatamente tša area ya go ithuta tšeo di gatišitšwego e le koketšo ka mo go Tebelelokakaretšo ye.

Ditetelo le maemo a kelo di gatelela bohlokwa bja thuto yeo go yona go kgatha tema go lego bohlokwa, le gore moithuti ke yena a swaraganego le thuto le ditiro tšeo di swanetšego go phethagatšwa. Di fa morutiši sebaka se sebotse sa go hlama le go hlagiša dikgopolo tša gagwe ka go di hlaloša le go di lebeledišiša mo thutong ya gagwe.

Mohuta wa thuto ye e theilwego godimo ga ditetelo ya Afrika-Borwa o ikemišeditše go hlohla megopolo ya bafsa gore ba kgone go kgatha tema ka botlalo mo mererong ya tša boiphedišo le tša leago. Mohuta wo o ikemišeditše go kgonthiša gore baithuti ka moka ba kgona go hlabologa le go phethagatša seo ba ithutago go ya ka bokgoni bja bona bja tlhago bophelong bja bona ka moka.

Mabokgoni a Maemo a Godimo le Tsebo go Bohle

Mabokgoni a Maemo a Godimo le Tsebo go Bohle

Setatamente se se Boeeditšwego sa Kharikhulamo ya Bosetšhaba se ikemišetša go tliša tlhabollo ya maemo a godimo a tsebo le mabokgoni go batho ka moka. Se rulaganya dipoelo tša maemo a godimo go tšwa go seo baithuti ba Afrika-Borwa ba ka se fihlelelago. Toka ya bosetšhaba e nyaka gore dihlopha tša badudi tšeo peleng di bego di se na maatla le tsebo, ka lebaka la go hloka tsebo le mabokgoni, bjale di swanetše go fiwa maatla le tsebo yeo. Setatamente se se Boeeditšwego sa Kharikhulamo ya Bosetšhaba se ikemišeditše go fa

motheo wo o tiilego woo go wona go swanetšego go ba tlhabollo ya maemo a godimo a mabokgoni le tsebo go batho ka moka. Se dira bjalo ka go šupa tswakanyo, bonnyane tsebo le mabokgoni, tšeo di swanetšego go fihlelelwa ke mothuti mo kreiting ye nngwe le ye nngwe gomme gape se bea maemo a thuto mankalakaleng ao a ka fihlelelwago mo go diarea ka moka tša go ithuta.

Kwešišego le Phihlelego

Kwešišego le Phihlelego

Setatamente se se Boeeditšwego sa Kharikhulamo ya Bosetšhaba se ikemišetša go hlohleletša kwešišego le phihlelego ka tsela ye bonolo mo tlhakong ya sona ya polelo. Dibopego tše pedi tša tlhako yeo, e lego ditetelo tša go ithuta le maemo a kelo, di hlaloša ka mokgwa wo bonolo gore batho ka moka ba kwešiše maikemišetšo le ditetelo tšeo di nyakegago go ka tšwetšwa pele go ya kगतong ye nngwe ya lenaneo. Go tlaletša seo, Setatamente se se Boeeditšwego sa Kharikhulamo ya Bosetšhaba se tla ba gona ka dipolelo ka moka tša semmušo le ka breile.

Kgatelopele le Togagano

Kgatelopele le Togagano

Taba ya go logaganya go ithuta ke karolo ya thuto ya go thewa godimo ga ditetelo. Togagano e kgonthiša gore baithuti ba itemogele diarea tša go ithuta bjalo ka ge di kgokagantšwe ebile di nyalelane. E thekga ebile e godiša dibaka tša bona go fihlelela mabokgoni, tsebo ye ba e rutwago le go hlabolla maikutlo le dikokwane tše bohlokwa tša bophelo tša go aparetšwa go putlaganya kharikhulamo.

Go bohlokwa gore kharikhulamo e beelebaithuti ditetelo tše bothatana tše di tseneletšego. Kgopolo ya tšwetšopele ke lereo leo le dirišwago go hlaloša karolo ye ya kharikhulamo. Ka go Setatamente se se Boeeditšwego sa Kharikhulamo ya Bosetšhaba, maemo a kelo mo go setatamente sa area ye nngwe le ye nngwe ya go ithuta a fana ka kgopolo ya tšwetšopele mo go area ye nngwe le ye nngwe ya go ithuta go tloga kreiting ye go ya go ye nngwe.

Ka yona nako yeo baithuti ga se ba swanela go šogana le maemo a kelo ka bobona ka mokgwa wa boikemelo. Dikgokaganyo di swanetše go dirwa ka gare ga dibe diputle ditetelo tša go ithuta le diarea tša go ithuta. Katlego ya kamano

ya mmapaale magareng ga togagana go putlaganya diarea tša go ithuta le kgopolo ya tšwetšopele go tloga go kreiti ye go ya go yela ke kgwegwe ya kharikhulamo ye.

Sebopego le Dikgopolo tša go Dirišwa mo go Ditatamente tša Area ya go Ithuta

Sebopego le Dikgopolo tša go Dirišwa mo go Ditatamente tša Area ya go Ithuta

Setatamente se sengwe le se sengwe sa area ya go ithuta se na le dikarolo tše tharo:

Matseno: Karolo ye ke matsenyagae a Setatamente sa Kharikhulamo ya Bosetšhaba le area ye e rilego ya go ithuta - go akaretšwa le maikemišetšo le diponagalo tša go ikgetha.

Karolo ya ditetelo tša go ithuta le maemo a kelo: Taba ye e hlaloša dinyakwa le ditetelo tša baithuti go dikreiti mo go Sehlopha sa Tlase (Dikreiti tša R - 3), Sehlopha sa Gare (Dikreiti tša 4 - 6) le Sehlopha sa Godimo (Dikreiti tša 7- 9). Sehlopha sa Tlase se hlokometše mabokgoni a motheo, tsebo le dikokwane tše bohlokwa tša bophelo go kgonthiša tlhabollo ya go ithutela pele. Ditetelo tša go ithuta le maemo a kelo di swanetše go bonwa e le tsebo, dikokwane tše bohlokwa tša bophelo le mabokgoni a motheo ao a swanetšego go dirwa; eupša ga se tšona fela tše di swanetšego go rutwa. Di no bontšha tše di lego bohlokwa go tshepetšo mo lenaneong ebile di beakantšwe go fihla go dinyakwa tša Kreiti 9.

Karolo ya kelo: Karolo ye e fa metheo le ditšhupetšo tša kelo le ditšhišinyo mabapi le go ngwala le go bega merero ya kelo.

Mananeo a methopo: Karolo ye gantši e ba le khutsufatšo, diakronimi, le tlhalošo ya mareo.

Tetelo ya go Ithuta ke eng?

Tetelo ya go ithuta ke eng?

Tetelo ya thuto e hwetšwa go ditetelo tše bohlokwa le tša tšwetšopele. Ke tlhalošo ya seo (tsebo, mabokgoni, le dikokwane tše bohlokwa tša bophelo) moithuti a swanetšego go se tseba le go kgona go se dira mo mafelelong a sehlopha sa Thutokakaretšo le Tlhahlo. Kgobokanyo/Sete ya ditetelo tša go ithuta e swanetše go tiišetša kaparetšo le tšwetšopele mo tlabollong ya dikgopolo, mabokgoni, le dikokwane tše bohlokwa tša bophelo malebana le maemo a kelo. Ditetelo tša thuto ga di kgethelwe dikagare/diteng goba mokgwa.

Maemo a Kelo ke eng?

Maemo a Kelo ke eng?

Maemo a kelo a hlaloša magato ao baithuti ba swanetšego go bontšha ka ona bokgoni bja go fihlelela ditetelo tša thuto le mekgwa (ka bophara le botelele) ya go bontšha bokgoni. A laetša go ya ka dikreiti le go bontšha ka fao tshepedišo ya dikgopolo e swanetšego go sepela ka gona mo go area ya go ithuta. A akaretša tsebo, dikokwane tše bohlokwa tša bophelo, mabokgoni, le dikokwane tše bohlokwa tša bophelo tše di nyakegago go fihlelelwa malebana le ditetelo tša go ithuta. Tšona ga di kgethelwe mokgwa.

Maemo a Kelo a fapana bjang le Tetelo ya go Ithuta

Maemo a Kelo a fapana bjang le Tetelo ya go Ithuta

Ditetelo tša thuto di hlaloša seo moithuti a swanetšego go se tseba le go kgona go se dira. Maemo a kelo a hlaloša bonnyane legato le boteng, bophara le botelele bja seo se swanetšego go rutwa. Go ya ka mokgwa wa tirišo, se se ra gore gantši, ditetelo tša go ithuta di a swana go tloga go kreiti ye go ya go ye e latelago, ke gore mo dikreiting ka moka, mola maemo a kelo a fetoga kreiti ka kreiti.

Gape maemo a kelo a kgatha tema ye bohlokwa malebana le go ba le mangwalo a dithuto. Sehlopha sa Thutokakaretšo le Tlhahlo se aba setifikeiti sa Thuto le Tlhahlo.

Dithušathuto tša go ruta le mananeo a go hlabolla barutiši di tla kgatha tema ye bohlokwa mo tlhalošong le tlabollong ya ditetelo tša go ithuta le maemo a kelo.

Mananeo a go Ithuta

| *Mananeo a go Ithuta*

Setatamente se se Boeleditšwego sa Kharikhulamo ya Bosetšhaba Dikreiting tša R-9 (Dikolong) se tla phethagatšwa dikolong ka tirišo ya mananeo a go ithuta. Mananeo a go ithuta a rulagantšwe ka lenaneotshepetšo la mešomo leo le hlabollago phethagatšo ya ditetelo tša go ithuta le maemo a kelo a sehlopha seo.

Ka lehlakoreng le lengwe Setatamente se se Boeleditšwego sa Kharikhulamo ya Bosetšhaba se hlaloša dikgopolo, mabokgoni le dikokwane tše bohlokwa tša bophelo go ya ka kreiti ye nngwe le ye nngwe. Mananeo a go ithuta a hlatholla bogomo bja go ithuta le maemo a mešomo go ya ka sehlopha. Gape mananeo a go ithuta a na le lenaneotšhomo la go bontšha lebelo le tatelano ya mešomo ya ngwaga ka ngwaga, go akaretšwa le mehlala ya thulaganyo ya thutišo yeo e ka phethagatšwago nakong efe kapa efe. Metheo le dikokwane tše bohlokwa tša bophelo tša Setatamente se se Boeleditšwego sa Kharikhulamo ya Bosetšhaba le tšona di gatelela bohlokwa bja mananeo a a go ithuta.

Mananeo a go ithuta a swanetše go tiiša gore ditetelo tša go ithuta ka moka, go akaretšwa le maemo a kelo, di šalwa morago ka tshwanelo le gore area ye nngwe le ye nngwe ya go ithuta e fiwa nako ya maleba gore e tle e gatelelwe gabotse. Mananeo a go ithuta a tla thewa godimo ga setswalle magareng ga ditetelo tša go ithuta le maemo a kelo ka ntle ga go se lahlegelwe ke kgatelelo ya togagano ya diarea tša go ithuta.

Mananeo a go Ithuta go ya ka Sehlopha

| *Mananeo a go Ithuta go ya ka Sehlopha*

Mo Sehlopheng sa Tlase go na le mananeo a mararo, e lego: Phahlogelo ya go bala le go ngwala, phahlogelo ya go bala dinomoro le Mabokgoni a Bophelo.

Mo Sehlopheng sa Gare, Polelo le Mmetse ke tše bohlokwahlokwa mananeong a go ithuta. Mabapi le diarea tše dingwe tša go ithuta, ditšhišinyo malebana le metswako (go kopanywa ga diarea tša go ithuta) yeo, di swanetše go dirwa ke dikolo le/goba dilete gore dikgoro tša thuto tša di profense di neele tumelelo. Diprofense ke tšona di nago le maatla a go tšwetša pele diphetho mabapi le metswako yeo ya Sehlopheng sa Gare.

Mo go Sehlopha sa Godimo go na le mananeo a go ithuta a seswai ao a theilwego godimo ga diarea tša go ithuta.

Barutiši ke bona ba rwelego maikarabelo a go hlabolla mananeo a go ithuta. Kgoro ya Thuto e tla fa tlhahlo ya morero/maikemišetšo mabapi le tlhabollo ya mananeo a go ithuta ao a theilwego godimo ga Setatamente sa area ye nngwe le ye nngwe ya go ithuta gore e kgone go thekga tshepetšo yeo. Diprofense di tla hlabolla ditlhahlo tše dingwe gape tša be tša beakanya mananeo ao.

Mananeo a thuto ya barutiši a tla aga bokgoni bja barutiši, taolo ya dihlopha tša dikolo le thekgo ya bašomedi ba kgoro ka go hlabolla, go phethagatša, go laola le go thuša tlhabollo ya mananeo a go ithuta.

Ditlhahlo tša Mananeo a go Ithuta

Ditlhahlo tša Mananeo a go Ithuta

Go fihlelela katlego ya maemo a bosetšhaba a go thekgwa ke Setatamente se se Boeeditšwego sa Kharikhulamo ya Bosetšhaba, ditlhahlo tša morero (maikemišetšo) wa mananeo a go ithuta a maleba di tla hlabollwa kगतong ya bosetšhaba ka tirišano le diprofense. Ditlhahlo tše di tla gatelela dikokwane tša togagano ya go ithuta gammogo le katlego ya kamano magareng ga togagano go putlaganya diarea tša go ithuta gammogo le dikgopolo tša kgatelopele mo kreiting ye nngwe le ye nngwe. Gare ga tše dingwe, Molao wa Morero wa Thuto ya Bosetšhaba (1966, karolo ya 3 temana ya 4) o fa Tona ya Thuto maatla a go phethagatša tlhahlo ya morero wa bosetšhaba wa go rulaganya mananeo a thuto.

Ditlhahlo tše tša morero/maikemišetšo di tla neela tataišo go:

- ▶ Togagano ka gare ga /le go putlaganya diarea le tša go ithuta
- ▶ Tlhopho ya maemo a kelo
- ▶ Kamano magareng ga ditetelo tša go ithuta
- ▶ Kabo ya nako
- ▶ Kelo
- ▶ Mapheko a go ithuta
- ▶ Moakanyetšo wa lenaneo la go ithuta
- ▶ Morero le molao
- ▶ Tlhahlo, tlhabollo le phethagatšo
- ▶ Methopo le thekgo/thušo
- ▶ Peakanyo le thulaganyo

Ditlhahlo tše di tla phethagatšwa mo maemong a morero wo o lego gona go akaretšwa le tlhako ya Melaokakanywa ye e seelago ka ga Thuto, Molao wa Morero wa Thuto ya Bosetšhaba (1996), Molao wa Dikolo wa Afrika-Borwa (1996) le Molao wa go Thwalwa ga Barutiši/Bahlahli (1998). Tlhahlo ya mananeo a go ithuta e tla neela tlhako, ya lebelela dinyakwa le maemo a a itšego a baithuti.

Kabo ya Dinako

Kabo ya Dinako

Go ya ka Karolo ya 4 ya Molao wa go Thwalwa ga Barutiši, 1998, letšatši la semmušo la go šoma ga barutiši le tla ba le diiri tše 7. Go ya ka Molawana wa 1996 wa Morero wa Kgoro ya Thuto nako ya semmušo ya go ruta mo bekeng ke diiri tše 35 tšeo di tlogo arolwa ka tsela ye:

Kabo ya nako ya go ruta ka shwanelo mo go Sehlopha sa Tlase e tšweletšwa ka dipersente tša dinako ka mo tlase mo tafoleng:

Sehlopha	Dikhutšo (Diiri ka Beke)	Nako
Sehlopha sa Tlase	R, 1 le 2	22 diiri 30 metsotso
	3	25 diiri 30 metsotso
Sehlopha se Gare le sa Godimo (Kreiti ya 7)	4, 5 le 6	26 diiri 30 metsotso
Sehlopha sa Godima (Kreiti ya 8 le ya 9)	7	26 diiri 30 metsotso
	8 le 9	27 diiri 30 metsotso

Dikabo tša dinako tša nnete tša go kopana ka phapošingborutelo mo go Sehlopha sa Tlase di tšweleditšwe ka dipersente tša dinako mo tafoleng ka tsela ye:

lenaneo la go Ithuta	Nako (%)
Go bala le go ngwala	40%
Go bala dinomoro	35%
Mabokgoni a Bophelo	25%

Dikabo tša nako (tše di tšwelelago mo tafoleng ka godimo) ke tša Sehlopha sa Gare le sa Godimo:

Ditetelo Tša go Ithuta/ Lenaneo	Nako (%)
Dipolelo	25%
Mmetse	18%
Disaense tša Tlhago	13%
Disaense tša Leago	12%
Theknolotši	8%
Disaense tša Ekonomi le Taolo	8%
Ditlwaelo tša Bophelo	8%
Bokgabo le Setšo	8%

Ditlhahlo tša merero ya go rulaganya di tšwelela mo Ditlhahlong tša Lenaneo la go Ithuta.

Kelo

Kelo

Setatamente se sengwe le se sengwe sa area ya go ithuta se akaretša karolo ya kelo ka botlalo. Mo go tlhako ya go thewa godimo ga ditetelo, go dirišwa mekgwa ya maleba ya go tswalanya dintlhakakanywa tša go fapana. Kelo e swanetše go fa dinyakwa tša phihlelelo ya moithuti ka tsela ya maleba, gomme e be e kgonthiše gore tsebo ya baithuti e logagantšwe le mabokgoni a bona. Gape kelo e swanetše go thuša baithuti go lekola mabokgoni a bona, le go ipeela dinepo tša kगतelopele gammogo le go hlohleletša go ithuta.

Setatamente se se Boeeditšwego sa Kharikhulamo ya Bosetšhaba se nyalanya kharikhulamo le morero wa kelo wa go hlalošwa ka gare ga Morero wa Kelo (Government gazette 19640 ya 1998). Tlhahlo ya go tsebega ya barutiši e hlalošwa mo mafelelong a Setatamente sa area ye nngwe le ye nngwe ya go ithuta.

Setifikeiti sa Thutokakaretšo le Tlhahlo

Setifikeiti sa Thutokakaretšo le Tlhahlo

Go ruta le go ithuta go tloga Kreiting ya R go fihla go ya 9 go bolela mohuta wa moithuti yoo a ukangwago ke Setatamente sa Kharikhulamo ya Bosetšhaba. Kelo ya go ithuta e tšwelela ka tsela ya go tšwela pele mo lebakeng la mengwaga ye lesome ya go ithuta ka sekolong. Kelo le kabo ya dithuto ya mokgwa wo wa go ithuta e direga mo mafelelong a Kreiti ya 9 ge baithuti ba go phetha dinyakwa tša maleba ba ka fiwa Setifikeiti sa Thutokakaretšo le Tlhahlo (GETC).

Lekgotlakabo la Ditifikeiti tša Thutokakaretšo le Tlhahlo la thutokgapeletšwa ka dikolong ke lona moko wa tshepetšo ya dithuto tša ka dikolong fao go letetšwego gore ditetelo tša go ithuta di tlo fihlelelwa go ya ka tirišo ya maemo a kelo a Kreiti ya 9.

Morero wa bjale wa go nyalanya thuto ye le setifikeiti o tla no tšwela pele go fihlela ka 2008. Morago ga fao GETC ya go sepelelana le Setatamente sa Kharikhulamo ya Bosetšhaba e tla thoma go šoma.

Dipolelo

Tlhalošo

Tlhalošo

Setatamente sa diarea tša go ithuta dipolelo se akaretša:

- ▶ Dipolelo ka moka tše lesometee tša semmušo: Sepedi, Sesotho, Setswana, Xitsonga, Tshivenda, isiNdebele, siSwati, isiXhosa, isiZulu, Afrikaans le English.
- ▶ Dipolelo tše, go akaretšwa le Breile le Polelo ya dika ya Afrika-Borwa, di amogelwa ke Boto ya Afrika-Borwa ya Dipolelo (PANSALB) le Lekgotlatlhako la Ditifikeiti la Afrika-Borwa (SAFCERT).

Mo nageng ya dipolelo tše dintši go swana le Afrika-Borwa, go bohlokwa gore baithuti ba tsebe ba be ba be le bokgoni bja dipolelo, bonnyane tše pedi, gomme gape ba kgone go bolela ka dipolelo tše dingwe.

Setatamente sa area ya go ithuta polelo se latela mokgwa wa koketšo wa go ithuta dipolelo tše dintši:

- ▶ Baithuti ka moka ba ithuta polelo ya bona ya ka gae, gomme ba tšwela pele go ithuta le polelo e tee ya tlaleletšo.
- ▶ Baithuti ba swanetše go hlakwa ka mabokgoni a polelo ya tlaleletšo mola gape ba ithuta le polelo ya ka gae ka lehlakoreng le lengwe, ebile gape ba e hlabolla.

Setatamente sa area ya go ithuta se akaretša dipolelo ka moka tša semmušo bjalo ka:

- ▶ Polelo ya ka gae
- ▶ Polelotlaleletšo ya mathomo
- ▶ Polelotlaleletšo ya bobedi

Ditetelo

Ditetelo

1. **Go theeletša:** Moithuti o tla kgona go theeletša ka nepo ya go hwetša tshedimošo, gomme a kgona go iphetolela ka tshwanelo le ka tsinkelo mo bophelong ka kakaretšo.
2. **Go bolela:** Moithuti o tla kgona go kgokagana/boledišana ka bokgoni le boitshepo ge a bolela bophelong ka kakaretšo.
3. **Go bogela:** Moithuti o tla kgona go bala ka nepo ya go ikhweletša tshedimošo le boipshino gomme a kgona go iphetolela ka tshwanelo le ka go tsinkela dikokwane tše bohlokwa tša bophelo tša go lebana le dingwalwa tša bokgabo, setšo le maikutlo.
4. **Go ngwala:** Moithuti o tla kgona go ngwala mehuta ye e fapafapanego ya dingwalwa tša nnete le tša boikgopolelo a lebeletše mafapha a a fapafapanego.
5. **Go nagana le go gopodišiša:** Moithuti o tla kgona go diriša polelo go nagana le go gopodišiša, ka go realo a hwetša tsebo yeo a tlogo e beakanya gomme a e diriša go ithuta polelo.
6. **Sebopego sa polelo le tirišo ya yona:** Moithuti o kgona go diriša medumo, mantšu le thutapolelo go hlama le go hlatholla dingwalwa.

Go theeletša le go bolela, go bala le go bogela, go ngwala, go nagana le go gopodišiša, le tsebo ya medumo, mantšu le thutapolelo, le ge e le gore di bonagala di tšweletšwa e le ditetelo tša go aroganywa, go bohlokwahlokwa gore di logaganywe ge go rutwa le ge go elwa mešomo ya moithuti.

Mmetse

Tlhalošo

Tlhalošo

Mmetse ke tlhologo ya mošomo wa motho wo o amanago le tekolo, kemedi le dipatrone tša dinyakišišo go akaretšwa le dikamano tša go swana le dinyakišišo ka bontši mererong ya bonama le leago le magareng ga dilo tša go lebana le mmetse. Ka yona tsela yeo go hlohleletšwa dikgopolo le dikakanyotsenelelo tše mpsha tša mmetse.

Mmetse o na le polelo yeo e itšego ya go diriša maswao/dikae le mongwalopalo go hlaloša tswalano gare ga dipalo, geometri le dikrafo. Dikgopolo tša Mmetse di bopša godimo ga tše dingwe, gomme ka yona tsela yeo go hlohleletšwa sebopego sa go kgokagana tidi!

Mmetse ke setšweletšwa sa dinyakišišo ditšong tša go fapafapana; ke mošomo wa go phethwa ka maikemišetšo dikamanong tša leago, dipolitiki le merero ya go lebana le le go rarolla mathata. Ga o lebane ebile gao angwe ke go lokologa ga dikokwane tše bohlokwa tša bophelo goba gona go angwa ke merero ya setšo.

Ditetelo

| *Ditetelo*

1. **Dinomoro, tirišo le kamano:** Moithuti o kgona go lemoga, go hlaloša le go dira gore dinomoro di emele se sengwe; ka go realo go tšweletšwa dikamano tša go lebana le le go bala dinomoro, go akanyetša, go hlakanya le go lekodišiša go rarolla dipalo ka bokgoni le ka šedi.
2. **Dipatrone, Mešomo le Algebra:** Moithuti o kgona go lemoga, go hlaloša le go dira gore dipatrone di tšweletše dikamano, le gore di tšweletše tharollo ya dipalo ka go diriša polelo le mabokgoni a algebra.
3. **Tikologo le Sebopego:** Moithuti o kgona go hlaloša le go dira gore diponagalo le dikamano magareng ga dibopego tša 2-D le 3-D tša dilo di tšweletšwa mererong (ditlwaelong) ya go fapafana.
4. **Kelo:** Moithuti o kgona go diriša go ela diyuniti, ditlabakelo le difomula dikamanong tša go fapafapana.
5. **Go šoma ka difiwa (data):** Moithuti o kgona go kgoboketša, go akaretša, go bontšha le go sekaseka ka tsenelelo difiwa go hwetša diphetho, le go akanya, gape le go hlatholla gammogo le go laetša dipharologanyo.

Saense ya Tlhago

Tlhalošo

| *Tlhalošo*

Saense e bopilwe ka ditšo tša Maafrika, Maarapo, Maamerika le Mayuropa. E bopilwe ka tumo ya motho ya go kwešiša lefase (le tlhago) ka mkgwa wa go ela hloko le go dira diteko, ebile se se šetše e le karolo ya bohwa bja setšo sa

ditšhaba ka moka. Gantši e lemogega ka kgonagalo ya go dira dipegothwi ka diteko (McGraw-Hill, *Concise Encyclopaedia of Science and Technology, 2nd Edition*, letl. 1647).

Setatamente sa area ya go ithuta sa Disaense tša Tlhago se ukama tikologo ya go ruta le go ithuta yeo e amogelago gore batho ba Afrika-Borwa ba na le mekgwa ya go fapafapana ya go ithuta, go akaretšwa le ditebelelo tša go huetšwa ke setšo. Area ya go ithuta Disaense tša Tlhago e thoma ka go fo amogela gore baithuti ka moka ba swanetše go kgona go amogela thuto ya saense ya maemo a godimo. Thuto yeo ye bohlokwa e theilwe godimo ga moithuti. E swanetše go thuša baithuti go kwešiša, e sego fela tsebo ya saense le ka fao e tšweletšwago ka gona, eupša le go kwešiša merero ya tikologo le ya lefase ka bophara. Area ya go ithuta Disaense tša Tlhago e nepiša go thewa ga motheo woo baithuti ba ka itshamago ka wona bophelong bjohle.

Setatamente sa area ya go ithuta Disaense tša Tlhago se hlohleletša go bala le go ngwala goo go theilwego godimo ga saense. Taba yeo e bonagatšwa ka:

- ▶ Tlhabologo le tirišo ya tshepetšo ya mabokgoni a saense mererong ya go fapafapana
- ▶ Tlhabologo le tirišo ya tsebo le kwešišo ya saense
- ▶ Tirišo ya dikamano le maikarabelo magareng ga saense, setšhaba le tikologo

Ditetelo

Ditetelo

1. **Dinyakišišo tša Saense:** Baithuti ba itlhagiša go rata go tseba dilo tša tlhago ka mafolofolo; ba nyakišiša dikamano le tharollo ya mathata magareng ga dingwalwa tša saense, Theknolotši le tikologo
2. **Go Bopa Tsebo ya Saense:** Baithuti ba tseba go hlatholla le go diriša tsebo ya saense le tikologo
3. **Saense, Setšhaba le Tikologo:** Baithuti ba kgona go bontšha le go kwešiša dikamano magareng ga saense le Theknolotši, setšhaba le tikologo

Saense ya Leago

Tlhalošo

Tlhalošo

Disaense tša Leago di bolela ka ga kamano magareng ga batho le magareng ga batho le tikologo. Dikamano tše di fapafapana go ya ka nako le tikologo. Gape di huetšwa ke dingwalwa tša leago, dipolitiki, ekonomi le tikologo, le dikokwane tše bohlokwa tša bophelo, maikutlo le ditumelo.

Dikgopolo, mabokgoni le ditshepetšo tša histori le thutaleago di bopa dikarolo tše bohlokwa tša Setatamente sa area ya go ithuta sa Disaense tša Leago. Thutatikologo le thutaditokelo di logagantšwe go bopa histori le thutaleago.

Setatamente sa area ya go ithuta sa Disaense tša Leago se amana le seo baithuti ba ithutago sona, le tsela yeo ba ithutago ka yona, gape le ka fao baithuti ba tšweletšago tsebo ka gona. Setatamente sa area ya go ithuta se hlohletša baithuti go botšiša le go hwetša dikarabo tša dipotšišo ka ga setšhaba le tikologo yeo ba dulago go yona.

Setatamente se sa area ya go ithuta se nepiša go aba seabe mo tllhabollong ya badudi ba go ba le tsebo, ba go nyankurela le ba go ba le maikarabelo, bao ba kgonago go kgatha tema ka tshwanelo mo setšhabeng sa ditšo tša go fapafapana tše di fetogago go ya le mabaka. Gape se thuša baithuti go aba seabe tllhabollong ya setšhaba sa demokrasi ya mmakgonthe.

Ditetelo

Ditetelo

Histori

1. **Dinyakišišo tša Histori:** Moithuti o kgona go diriša mabokgoni a dinyakišišo go fatolla merero ya nako ya go feta le ya bjale
2. **Tsebo le Kwešišo ya Histori:** Moithuti o kgona go bontšha tsebo le kwešišo tša histori
3. **Tlhathollo ya Histori:** Moithuti o kgona go laetša kwešišo ya tlhalošo ya histori

Thutaleago

1. **Nyakišišo ya Thutaleago:** Moithuti o kgona go diriša mabokgoni a dinyakišišo ka ga dikgopolo le ditshepetšo tša thutaleago le tikologo.
2. **Tsebo le Kwešišo ya Thutaleago:** Moithuti o kgona go bontšha tsebo le kwešišo tša thutaleago.
3. **Go Itemogela Ditaba:** Moithuti o kgona go tšea diphetho tša maleba ka ga merero ya leago le tikologo go akaretšwa le mathata a a rilego.

Bokgabo le Setšo

Tlhalošo

Tlhalošo

Setatamente sa area ya go ithuta sa Bokgabo le Setšo se akaretša dintlha tše bohlokwa tša tlhago tše di fapanego tša go lebana le mekgwa le ditlwaelo tša Bokgabo le Setšo tša badudi ba Afrika-Borwa. Bokgabo le Setšo ke karolo ya bophelo ya go logaganywa, yeo e akaretšago merero ya semoya, ditlabakelo, kgolo ya monagano le maikutlo le maitekelo a motho setšhabeng.

Setšo se itšweletša ka bokgabo le ditsela tša bophelo, dipatrone tša boitshwaro, bohwa, tsebo le mananeo a ditumelo. Ditšo ga tša ema felo gotee - di na le dingwalwa tša dihistori, gomme di a fetogafetoga, gagolo ge go le tswakano magareng ga ditšo tše dingwe.

Mokgwa wa setšo mo go Setatamente sa area ya go ithuta o hlohleletša baithuti go:

- ▶ Tlogela go se kgathe tema mererong ya setšo, go fetoga ya ba bakgathatema ba mafolofolo mererong yeo
- ▶ Tšweletša bohlahi bja bokgabo, tlhagišo le ditiragalo tša setšo
- ▶ Šupa dikgokagano magareng ga mešomo ya bokgabo le setšo
- ▶ Kwešiša dingwalwa tša thutaleago, ekonomi le leago fao Bokgabo le Setšo di lemago tema ye bohlokwahlokwa
- ▶ Šupa kgokagano magareng ga merero ya setšo, maatla le kgatelelo ya merero ya setšo
- ▶ Sekaseka khuetšo ya nako mo mererong ya setšo le bokgabo
- ▶ Kwešiša ka fao bokgabo bo hlalošago bo bilego bo fetola ditsela tša setšo tša go ikgetha

Mokgwa wa go diriša bokgabo mo go Setatamente sa area ya go ithuta o akaretša boitemogelo ka bophara bjo bo amago diboego tša go fapafapana tša bokgabo mo dingwalweng tša go fapafapana tša setšo, godimo ga fao go letetšwe gore tsebo ya go teba le mabokgoni di oketšege mo kgatong ya Kreiti ya 8 le ya 9. Go swanetše go lemogwa bohlokwa bja maemo a godimo a bokgabo le mohola wa go logaganya maitemogelo a go ithuta. Setatamente sa area ya go ithuta se lebane le go hlabolla tekatekano magareng ga tsebokakaretšo yeo e golago ya Bokgabo le Setšo, le tsebo ye e ikgethago, go akaretšwa le mabokgoni a sebopego se sengwe le se sengwe sa bokgabo.

Ditetelo

Ditetelo

1. **Go hlama, go hlatholla le go tšweletša:** Moithuti o kgona go hlama le go hlagiša mošomo mokgweng wo mongwe le wo mongwe wa bokgabo.
2. **Tšweletšo:** Moithuti o kgona go itekola ka tsinkelo mo ditshepetsong le ditsweletšong tša bokgabo le setšo maamong a bjale le ao a fetilego.
3. **Go kgatha tema le go dirišana:** Moithuti o kgona go bontšha mabokgoni a gagwe le a go dirišana le ba bangwe ka tsela ya go lema tema ga motho o tee goba ka sehlopha mererong ya Bokgabo le Setšo.
4. **Go itlhaloša le go kgokagana:** Moithuti o kgona go sekaseka le go diriša diboego tša go fapafapana go kgokagana le go itlhaloša mo mererong ya Bokgabo le Setšo.

Mabokgoni a Bophelo

Tlhalošo

Tlhalošo

Kgopolo ye, mabokgoni a bophelo, e gokaretša bokgonthe bja Setatamente sa area ye ya go ithuta. E hlahla ebile e lokišetša baithuti ka tša bophelo le dikgonagalo tša bona. Tlwaetšo mererong ya bophelo e bopa baithuti gore ba be le bophelo bjo bo nago le maikemešetšo le katlego mo setšhabeng se se fetogago ka potlako.

Setatamente sa area ya go ithuta sa Mabokgoni a Bophelo se hlabolla mabokgoni, tsebo, dikokwane tše bohlokwa tša bophelo le maikutlo tšeo di

kgonthišago baithuti go tšea diphetho tše bohla le go kgatha tema ka ditsela tša maleba ka:

- ▶ Kwalakwatšo ya maphelo
- ▶ Tlhabollo ya leago
- ▶ Tlhabollo ya bomotho (mmele)
- ▶ Tlhabollo ya mmele le tshepetšo
- ▶ Tlwaetšo ya lefase la mošomo

Mmogo mafapha a mahlano a a Setatamente sa area ya go ithuta sa Mabokgoni a Bophelo a hlaloša ditokelo tša batho le tikologo tšeo di hlathollwago ke Molaotheo.

Ditetelo

Ditetelo

1. **Kwalakwatšo ya maphelo:** Moithuti o kgona go tšea diphetho tša go ba le tsebo mabapi le tša maphelo a gagwe, setšhaba le tikologo.
2. **Tlhabollo ya leago:** Moithuti o kgona go laetša kwešišo le boikgafo malebana le ditokelo tša botho, gomme a laetša go ba le maikutlo go tša setšo le go ditumelo.
3. **Tlhabollo ya bomotho:** Mothuti o kgona go diriša mabokgoni a tša bophelo ao kaona a ithutago go hwetša le go hlabolla bokgoni bjo a ka bago nabjo gore a kgone go ikarabela ka tshwanelo malebana le ditlhohlo lefaseng le a phelago go lona.
4. **Tlhabollo ya mmele le tshepetšo:** Moithuti o kgona go laetša, go kwešiša le go kgatha tema mo medirong yeo e tšwetšago pele tšhišinyego ya mmele le tlhahlo ya wona.
5. **Tlwaetšo ya lefase la mošomo:** Moithuti o kgona go tšea diphetho tše di laetšago gore o na le tsebo mabapi le go tšwetša pele dithuto le dikgetho tša mošomo.

Disaense tša Ekonomi le Taolo

Tlhalošo

Tlhalošo

Setatamente sa area ya go ithuta sa Disaense tša Ekonomi le Taolo se lebane le go ithuta tirišo ya mehuta ya go fapana ya methopo ya praebete, ya setšhaba goba ya go lebana le ya tirišanommogo ka maikemišetšo a go kgotsofatša dinyakwa tša batho, mola ka lehlakoreng le lengwe se tšweletša khuetšo ye e tseneletšego go batho ka go diriša methopo ya tikologo.

Gagolo, Setatamente sa area ya go ithuta sa Disaense tša Ekonomi le Taolo se amana le:

- ▶ Tlhago, ditshepetšo le tšweletšo ya diphahlo le ditirelo.
- ▶ Ekonomi ya Afrika-Borwa le mananeo a leago le ekonomi ya dinaga tše dingwe.
- ▶ Peeletšo le taolo ya matlotlo le mabokgoni a peakanyo, e ka ba tša praebete, setšhaba goba tša bona ka moka.
- ▶ Mabokgoni le tsebo tša kgwebopotlana di swanetše go laola maphelong a batho le ditikologo.

Ditetelo

Ditetelo

1. **Tsebo le Kwešišo ya Thulaganyo ya Ekonomi:** Moithuti o kgona go laetša tsebo le kwešišo ka ga tshepetšo ya tšhelete go rarolla bothata bja ekonomi.
2. **Kwešišo ya Kgolo ya go tielela le Tlhabollo:** Moithuti o kgona go laetša kwešišo ka ga kagolefsa, kgolo le tlhabologo, le go nagana magato a tšona ka tsinkelo.
3. **Tsebo le Mabokgoni a Taolo, Kgwebo le Matlotlo:** Moithuti o kgona go laetša tsebo le bokgoni bja go šomiša mabokgoni a taolo, kgwebo le tšhelete.
4. **Tsebo le Mabokgoni a Kgwebo:** Moithuti o kgona go hlabolla maikutlo, tsebo le mabokgoni a tša kgwebo.

Theknolotši

Tlhalošo

Tlhalošo

Theknolotši e bile gona go tlogela tlhologong ya histori e le mošomo woo batho ba dirišago motswako wa tsebo, mabokgoni le methopo ye e lego gona go hlabolla ditharollo tša dinyakwa tša bona tšeo ba kopanago le tšona letšatši ka letšatši. Tše dingwe tša ditharollo tšeo di ka sebopego sa ditsweletšwa, mola tše dingwe di amana le motswako wa ditsweletšwa go bopa mananeo (dikago).

Le lehono batho ba sa na le dinyakwa tše di rilego. Ditharollo tšona di sa hlabollwa ka tsela ya merero ya go kopanya tsebo, mabokgoni le go ba gona ga methopo. Le ge go le bjalo, tsebo, mabokgoni le methopo di dirišwa matšatšing a bohono ka ditsela tše di fapanego ka lebaka la katlego ya tlhabollo ya theknolotši. Setšhaba sa lehono se raragane ebile se a fapafapana. Mabaka a ekonomi le tikologo, go akaretšwa le maikutlo le dikokwane tše bohlokwa tša bophelo ka go fapafapana, a swanetše go elwa šedi ye kgolo ge go hlabollwa ditharollo tša theknolotši. Ke ka yona kamano yeo gore theknolotši e hlalošwe bjalo ka:

Tirišo ya tsebo, mabokgoni le methopo go hwetša dinyakwa tša batho ka go tšweletša ditharollo tše di lego pepeneneng tša mathata mola ka lehlakoreng le go šetšwa mabaka a leago le tikologo.

Ditetelo

Ditetelo

1. **Ditshepetšo le Mabokgoni a Theknolotši:** Moithuti o kgona go diriša ditshepetšo le mabokgoni a theknolotši ka tsenelelo le ka maikarabelo ka go diriša tshedimošo le mekgwa ya kgokagano ya maleba.
2. **Tsebo le Kwešišo tša Theknolotši:** Moithuti o kgona go kwešiša le go diriša tsebo ya maleba ya theknolotši ka maikarabelo le ka boitshwaro.
3. **Theknolotši, Setšhaba le Tikologo:** Moithuti o kgona go bontšha kwešišo ya dikamano magareng ga saense, Theknolotši, setšhaba le tikologo ge nako e dutše e eya.